

روزشمار جنگ

دوشنبه

۲۰ مرداد ۱۳۵۹

۲۹ رمضان ۱۴۰۰

۱۱ اوت ۱۹۸۰

۲۲۴

در روند نزدیکی عراق به غرب اخلاص‌ها و چالش‌های جدی مشاهده می‌شود که بخشی از آن مربوط به ویژگی‌های خاص این کشور و عدم اعتمادی است که به رژیم عراق وجود دارد، به‌خصوص بخش عمده‌ای از این چالش‌ها ناشی از نفوذ رژیم اشغالگر قدس در صف کشورهای غربی است. البته در نزد بعضی از این کشورها از جمله فرانسه، دشمنی با انقلاب ایران آن‌قدر انگیزه‌بخش است که بر نگرانی و "دلخوری" اسرائیل غلبه کند.

در این زمینه روزنامه‌ی تایم مقاله‌ای به قلم ویلیام. ای. اسمیت و هنری مولی، درباره‌ی جاروجنجال سیاسی به‌وجودآمده در پی کمک هسته‌ای پاریس به بغداد منتشر کرد که در آن آمده است: «فرانسه معتقد است که اسرائیلی‌ها سخت در تلاش‌اند تا مانع از تحویل مواد هسته‌ای به عراق شوند. در آوریل ۱۹۷۹، گروهی از خرابکاران با نفوذ به یک مجتمع فوق امنیتی در نزدیکی "تولون" شهر بندری فرانسه، مواد منفجره‌ای را در نزدیک دو مغز راکتور که قرار بوده سه روز بعد به عراق فرستاده شود، منفجر کردند. انفجار باعث ایجاد خسارت سنگین به راکتورها و به تأخیرافتادن برنامه‌ی ارسال تا چندین ماه شد. فرانسه سرویس اطلاعاتی اسرائیل "موساد" را مسئول این خرابکاری می‌داند. ...» این مقاله سپس می‌افزاید: «آنچه بیشتر مسئله‌ی عراق را حاد کرده است این است که عراق کشوری است که در بی‌ثباتی سیاسی و ستیزه‌جویی در سیاست خارجی‌اش شهرت دارد. بغداد همچنان خود را در حال جنگ با اسرائیل و نیز رقابت شدید با ایران می‌داند. عراق به‌عنوان دومین صادرکننده‌ی بزرگ نفت جهان پس از عربستان سعودی، تحت حکومت صدام، جاه‌طلبی‌هایی را در سر داشته تا جایگزین ایران به‌عنوان قدرت برتر نظامی در منطقه‌ی خلیج فارس گردد.^(۱)»

مورد دیگر انگلستان است که با هسته‌ای‌شدن عراق مخالفت می‌ورزد. روزنامه‌ی *الجمهوریه* بغداد امروز در پاسخ به انتقاد دولت انگلیس از برنامه‌ی هسته‌ای عراق، نوشت: «انتقاد بریتانیا از برنامه‌ی صلح‌آمیز هسته‌ای عراق، نشان‌دهنده‌ی تعصب شدید انگلستان در طرف‌داری از

صهیونیست‌های اسرائیل است. ... انگلستان هنوز خیال می‌کند که یک امپراتوری را در اختیار دارد و به خود اجازه می‌دهد در امور داخلی عراق دخالت کند، ولی خورشید امپراتوری آنان مدت‌هاست که غروب کرده است.»^(۲)

در این حال، به گزارش رادیو اسرائیل و نیز خبرگزاری یونایتد پرس از پاریس، «یک سازمان ایرانی به نام "جمعیت طرف‌داران انقلاب اسلامی" تهدید کرد که رؤسای شرکت‌های فرانسوی را که در ساختمان کوره اتمی برای عراق دست دارند به قتل خواهد رساند. در نامه تهدیدآمیزی که جمعیت مزبور ارسال داشته، نوشته شده است به شما آخرین فرصت داده می‌شود که جان خود و خانواده خود را نجات دهید و این در صورتی است که به فعالیت خود در مورد تولید سلاح اتمی برای عراق خاتمه دهید. همچنین، ضمن نامه‌ای که [از طرف] جمعیت طرف‌داران انقلاب اسلامی ایران برای خبرگزاری‌ها در پاریس فرستاده شده، گفته شده است که فرانسه دشمن آنان است، زیرا به دشمن آنان یعنی عراق کمک می‌کند.»^(۳)

در آمریکا نیز حتی فروش ۵ فروند هواپیمای بوئینگ به عراق مباحث سیاسی تازه‌ای را به وجود آورده است. به نوشته نشریه انگلیسی/ویشن ویک: «در کنگره آمریکا مخالفت با درخواست شرکت بوئینگ برای مجوز صادراتی مورد تأیید وزارت بازرگانی که این شرکت برای تکمیل مذاکرات با خطوط هوایی عراق به آن نیاز دارد، در حال افزایش است. ... این معامله همچنین شامل لوازم یدکی و تجهیزات پشتیبانی زمینی به ارزش ۲۰۸ میلیون دلار می‌گردد.» بنا به همین گزارش، «میلیسنت فنویک، نماینده و عضو کمیته روابط خارجی کنگره گفت: ... تصمیم آنها [شرکت بوئینگ برای فروش هواپیماها به عراق] به تصور این مسئله است که ما در مبارزه خود علیه تروریسم عزم راسخ نداریم.» این هفته‌نامه افزود: «خطوط هوایی عراق، ناوگان ترابری خود را که ساخت اروپا یا شوروی می‌باشند تماماً به ناوگان ساخت شرکت بوئینگ تغییر داده که متشکل از ۳ فروند هواپیمایی ۷۴۷ است. تکمیل این قرارداد فروش، تعداد هواپیماهای این شرکت را به ۱۶ فروند می‌رساند.»^(۴)

۲۲۵

در ادامه ناآرامی‌های مرزی و تحرکات عراق، امروز پاسگاه پرویز^(۵) و پاسگاه‌های مرزی خان‌لیلی^(۶) و زینل‌کش در منطقه عمومی قصر شیرین، هدف آتشباری نامنظم عراق قرار گرفت که تلفات جانی در بر نداشت.^(۷) گزارش پاسگاه زینل‌کش حاکی است که در این درگیری که با آتش متقابل ارتش ایران روبه‌رو شد، سنگر پایگاه قلعه‌بهدی ارتش عراق با آتشباری توپخانه ارتش ایران به کلی منهدم گردید.^(۸) همچنین، در گزارش دیگری از کرمانشاه آمده است: «اخیراً مأمورین عراقی بر میزان حفاظت و کنترل خویش بر جاده‌های خانقین و بغداد افزوده‌اند. هدف از این عمل، جلوگیری از تردد عناصر مخالف رژیم بعثی در مناطق عراق است.»^(۹)

از منطقه دریایی جنوب نیز خبر می‌رسد که عراق امروز بر تدابیر امنیت دریایی خود افزوده و در این منطقه ۴ فروند قایق گشتی مستقر کرده است که مواظبت از اسکله‌های دریایی را به عهده دارند.^(۱۰)

در همین حال سخنگوی وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد که از امروز حراست و مراقبت از چاه‌های نفت منطقه دهلران افزایش یافته است. وی افزود این مراقبت با مشارکت واحدهای حراست وزارت نفت در مناطق نفت خیز جنوب با لشکر ۹۲ زرهی اهواز انجام می‌شود. بنا به این گزارش، با پوشش حفاظتی منطقه دهلران، عملیات بهره‌برداری از چاه‌های شماره ۲ و ۵ چشمه‌جوش و چاه‌های شماره ۲ و ۵ دهلران که در روی مخزن نفتی مشترک با عراق هستند، از امروز آغاز شده است. همچنین عملیات حفاری در روی چاه‌های شماره ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ که مدت‌ها به علت نبود امنیت متوقف شده بود، در همین تاریخ آغاز شد.^(۱۱)

ازسوی دیگر، خبرگزاری عراق امروز گزارش داد دولت این کشور به ۴ تن از افسران نیروی هوایی ایران که در ماه جاری از ایران گریختند، پناهندگی سیاسی اعطا کرده است. بنا به این گزارش، این ۴ تن پنجم ماه اوت (چهاردهم مردادماه) با یک هواپیمای نظامی "اف ۲۷" به عراق گریختند. نام و درجه این افراد هنوز فاش نشده است.^(۱۲)

۲۲۶

در آستانه عید فطر خبرها و گزارش‌های مربوط به تحرکات گروه‌های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین حاکی است که این گروه‌ها در هفته‌های گذشته، با حمایت رژیم عراق، خود را برای حمله همه‌جانبه در روز عید فطر آماده کرده‌اند. این تحرکات امروز به‌ویژه در مناطق اطراف پاوه و بانه به اوج خود رسیده است.

گزارش‌های امروز نیروهای مسلح خودی نشان می‌دهد: پالیزبان و سردار جاف یک نیروی ۴۰۰ نفری در منطقه "میدان" عراق تجهیز کرده‌اند و برای حمله به نوار مرزی ایران آماده می‌شوند. دولت عراق نیز این نیروها را با هواپیما، بالگرد، تانک و توپ و سایر تجهیزات تقویت می‌کند. این نیروها به احتمال قوی عملیات خود را در آینده نزدیک، از منطقه پاوه آغاز خواهند کرد. این گزارش می‌افزاید: «دمکرات‌ها و افراد سپاه رزگاری، هانی گرمله* را مشترکاً گرفته‌اند و مقر سپاه رزگاری در آبادی بیدرواز** می‌باشد و در آنجا کالیبر ۵۰ و جنگ‌افزار سنگین مستقر نموده‌اند. [همچنین] شیخ ملک، پسر شیخ عثمان نقشبندی، به اتفاق ۵۰ نفر از افراد مسلح در

* هانی گرمله: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سندج واقع در ۶۶ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۱۸ کیلومتری غرب نوسود و ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی/ایران (آبادی‌ها)، جلد ۵ از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

** بیدرواز: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سندج، واقع در ۸۶ کیلومتری غرب پاوه و ۲۱ کیلومتری شمال غرب نوسود کنار کمینه و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.

پنجوین عراق به سر می‌برند و انبار مهمات و اسلحه‌خانه دمکرات‌ها در آبادی نیروی* و هرگان بوده که اخیراً به دزلی منتقل شده است.» بنا به همین گزارش: «حدود هزار نفر از افراد مسلح رزگاری در منطقه دورود** مستقر هستند که فرماندهی آنها به‌عهده پسر شیخ عثمان می‌باشد.»^(۱۳) همچنین، برابر اعلام شهربانی کرمانشاه، «یک ژنرال عراقی به نام شیخ صیاح احمد محمد و یک اکیپ ارتش عراق با همکاری سردار جاف در نزدیکی گردنه دروله*** واقع در نزدیکی‌های پاوه مستقر شده‌اند.»^(۱۴)

یک گزارش از رکن ۲ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «حزب دمکرات کردستان به نیروهای مستقر خود در کوهستان‌ها و پاسگاه‌های مختلف دستور داده است که برای امشب و فردا اسلحه و مهمات به اندازه کافی برداشته و از لحاظ غذا و آب کمبود نداشته و از کوه‌ها و پایگاه‌های خود به طرف شهرهای منطقه کردستان سرازیر شوند. این دستور به دنبال تصمیم گروه‌های مختلف موجود در کردستان مبنی بر حمله به نیروهای مسلح و سپاه پاسداران در شب و روز عید فطر صادر شده است. ضمناً حزب کومه‌له ۱۵۵ نفر کشته در درگیری‌های شب گذشته داشته است.»***^(۱۵) لازم به یادآوری است کومه‌له نیز ضمن اعلامیه‌ای، از پیش‌اطار کرده بود: «اگر سپاه پاسداران تا روز عید فطر شهر مریوان را تخلیه نکند، شهر را حمام خون می‌کنیم.»^(۱۶) فرمانده پادگان بانه نیز گزارش داد: «در ساعت ۱۸ امروز، گردهمایی نمایندگان تمام

* نیروی: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۴۵ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۳ کیلومتری شرق راه اتومبیل‌رو پاوه به نوسود. ر.ک: همان.

** دورود: دهی از دهستان اورامان بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۹ کیلومتری شمال غرب رزاب و ۱ کیلومتری غرب جاده اتومبیل‌رو مریوان به رزاب. ر.ک: همان.

*** Darule دروله: دهی از دهستان جوانرود بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۳۱ کیلومتری جنوب غربی پاوه و ۲۷ کیلومتری غرب جاده اتومبیل‌رو کرمانشاه به پاوه. ر.ک: همان.

**** هرچند این دومین روز است که منابع خبری داخلی و غیر تبلیغاتی جمهوری اسلامی ایران، از درگیری و کشته شدن ۱۵۵ نفر از اعضای کومه‌له در ۱۳۵۹/۵/۱۹ خبر می‌دهند، اما این خبر چند روز بعد (در تاریخ ۱۳۵۹/۵/۲۲) توسط "یک سخنگوی چپ‌گرای کومه‌له" تکذیب شد. به گزارش خبرگزاری رویتر از تهران، وی «گزارش رسانه‌های گروهی ایران را درمورد اینکه ۱۵۵ شورشی کرد در نبرد با نیروهای ارتش کشته شده‌اند، تکذیب کرد.» این سخنگو در تماس با رویتر از مه‌آباد گفت: «نبرد عمده‌ای میان شورشیان کرد و ارتش روی نداده است، ولی جت‌های ارتش یک دهکده کردنشین را بمباران کردند که در نتیجه آن ۳ غیرنظامی کشته شدند.» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، ۱۳۵۹/۵/۲۳، صص ۶ و ۷، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از تهران، ۱۳ اوت (۱۳۵۹/۵/۲۲)). در ادامه گزارش رویتر، خواه ناخواه به نقش و نوع رفتار کومه‌له اشاره شده است: «در یک بیانیه حزب کومه‌له که دیروز منتشر شد آمده است چریک‌های کومه‌له شبیه گذشته به دنبال حمله به یک ستون ارتشی در نزدیکی شهر اشنویه، یک تانک و مقداری مهمات به غنیمت گرفتند. به موجب این اعلامیه، در درگیری که به دنبال حمله ایجاد شد چندین نفر از افراد ارتش و پاسداران کشته شدند.» (همان)

گروه‌های مسلح غیرقانونی در "کندولان" (۱۰ کیلومتری جنوب غربی بانه) تشکیل شده و تصمیم گرفته‌اند که در روزهای آتی تمام پیشمرگان ضدانقلاب سنندج، مریوان، سقز، بوکان، مهاباد و بانه دست به یک حمله همه‌جانبه زده و به هر قیمتی که شده مجدداً بانه را زیر کنترل خود درآورند. درضمن یک عده را هم در شهر [بانه] تحریک نموده‌اند که دست به تظاهرات بزنند و زمینه را برای اقدام آنان مساعد نمایند.^(۱۷) همچنین، طبق یک گزارش موثق دیگر، «قرار است ضدانقلابیون با تانک‌های غنیمت گرفته شده [در درگیری سه روز پیش نقده - اشنویه]، به‌زودی به بانه حمله کنند. در این گزارش همچنین آمده است اگرادی که رانندگی تانک‌ها را به عهده خواهند گرفت زیرنظر ارتشیان فراری و گروگان گرفته‌شده، آموزش دیده‌اند.»^(۱۸)

دراین‌حال، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه، «بعد از درگیری‌های بانه، ضدانقلابیون کردستان زخمی‌های خود را به مقر چریک‌های فدایی واقع در آبادی "قامیشه" در مسیر سقز - مریوان برده‌اند و در حدود ۴۰ نفر از افراد حزب دمکرات از آنها مراقبت می‌کنند. دکتر معالج آنها شخصی به نام رسولی اهل بانه می‌باشد.»^(۱۹)

از دیگر اقدامات این گروه‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

دستگیری مهندس شریف واقفی که از همکاران سپاه میاندوآب بود، توسط حزب کومه‌له دست نار؛^(۲۰) اعدام ۷ نفر از گروگان‌ها توسط حزب دمکرات، این افراد بنا به اطلاعیه‌ای که امروز از رادیو وابسته به این حزب پخش شد، در "یک دادگاه انقلابی" در مورخ ۱۳۵۹/۵/۱۴ محکوم شده بودند؛^(۲۱) انفجار بمب در ساعت ۲۲:۴۵ امروز در زیر یک کامیون در گاراژ ضرغام کرمانشاه که موجب مجروح شدن یک نفر و وارد آمدن خسارت به هتل ضرغام و ۷ وسیله نقلیه دیگر و هتل ضرغام شد.^(۲۲) یک گزارش دیگر نیز حاکی است که در ساعت ۱۲ امروز، یک دستگاه نفربر حامل ۹ درجه‌دار در منطقه دشت ذهاب درحال گشت بود که با بمبی که مهاجمان کار گذاشته بودند برخورد کرد، بر اثر انفجار بمب یکی از درجه‌داران مجروح شد و خساراتی نیز به نفربر وارد آمد.^(۲۳)

همچنین در گزارش امروز سپاه زنجان آمده است: «جاده‌های اطراف دیواندره ناامن و دو روز تمام جاده‌ها را مهاجمین بسته‌اند و ماشین‌های ادارات را از دست مردم گرفته و به آتش می‌کشند. هیچ‌گونه اقدامی نمی‌شود و بدون پوشش هوایی نیز کاری نمی‌شود کرد.» این گزارش به این نکته نیز اشاره دارد که در پادگان سقز بالگرد به‌اندازه کافی وجود دارد.^(۲۴)

ازسوی دیگر، باتوجه‌به تهدیدات و تحرکات جدی گروه‌های مسلح ضدانقلاب در روزهای اخیر، فرماندهان سپاه در سنندج و مهاباد، برای مناطق تکاب^(۲۵) و کنترل جاده سردشت^(۲۶) درخواست نیرو کرده‌اند.

* اسامی ۶ نفر از افراد اعدام‌شده توسط حزب دمکرات بدین قرار است: همافر نیروی هوایی محمد خاکی‌زاده، سرگرد سامی‌مقام از تهران، پاسدار حمید تفرشی، پاسدار اسدالله میرزایی، پاسدار علیرضا پرافتخار، پاسدار پاشاپور (و نفر هفتم که نامش در سند ذکر نشده) از ارومیه.

۲۲۷

در پی درگیری‌های اخیر در نوسود و فشار نیروهای وابسته به گروه‌های مسلح غیرقانونی به مردم این شهر، امروز نیز ۴۷ نفر دیگر از معلمان و کارمندان دولت مستقر در منطقه نوسود به مهاجران این منطقه در پاوه پیوستند.

بنا به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور، «این عده به‌عنوان اعتراض به اعمال ضدانقلابی کومه‌له، دمکرات، چریک‌های فدایی و رزگاری در منطقه نوسود، روز بیستم مردادماه، مخفیانه به پاوه هجرت کردند. این عده گفتند که دیگر مردم نوسود جانشان به لب رسیده و خواهان مستقرشدن نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در این منطقه هستند.»^(۲۷)

در این حال، گزارش دیگری حاکی از نوعی فشار مشابه از طرف دولت عراق به این منطقه است. بنا به گزارش امروز تیپ مهاباد، «تعدادی در حدود ۳۰ هزار نفر از اتباع پاکستانی و افغانی در خاک عراق هستند که دولت عراق قصد دارد آنها را در نوار مرزی ایران رها ساخته و به زور اسلحه به داخل خاک ایران سوق دهد.»^(۲۸)

همچنین دو گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی از حمایت عراق از گروه‌های مهاجم مسلح معاند با نظام خبر می‌دهند. اولین گزارش حاکی است که مقامات عراقی دستور داده‌اند به منظور رفاه حال مهاجمان مستقر در اردوگاه "عرب"، در آن محل لوله‌کشی آب آشامیدنی ایجاد شود.^(۲۹) در گزارش دوم درباره شخصیتی به نام سیدزاهد حسینی که مورد اطمینان پیشمرگان مسلمان کرد نیز می‌باشد، آمده است: «این شخص فردی بوده که در مبادله گروگان‌های کومه‌له و رزگاری نقش بزرگی داشته و حتی توسط ماحد نقشبندی به سلیمانیه عراق فرستاده شده و با رئیس سازمان امنیت عراق بر سر یک میز نشسته و باهم صحبت داشته‌اند... و نامبرده مورد اطمینان شیخ عزالدین حسینی است.»^(۳۰)

۲۲۸

شب گذشته و امروز مهاباد، نقده و خوی وضعیت نسبتاً آرامی داشتند،^(۳۱) از ارومیه خبر می‌رسد که در ادامه پاک‌سازی روستاهای اطراف نقده «امروز روستاهای دیزج، خلیفان و مهماندار خلع سلاح شدند.»

این گزارش حاکی است که «روستای خلیفان یکی از پاسگاه‌های مهم ضدانقلاب در منطقه بود و پس از خلع سلاح، نیروهای سپاه پاسداران انقلاب قصد استقرار در این روستا را داشتند. [اما] چند ساعت بعد، ضدانقلاب که بزرگ‌ترین پایگاهش را از دست داده بود با سلاح سنگین به روستا حمله می‌کنند که با آتش مدافعان روبه‌رو می‌شوند. در این درگیری ۳ تن از مهاجمین کشته و غیر از اسلحه‌های [افراد] خلع سلاح شده، یک قبضه آرپی‌جی ۷ و یک سلاح سنگین از آنان به دست سپاه پاسداران افتاد.» این گزارش می‌افزاید: «هم‌اکنون تمام مواضع ده با حمایت

ارتش در دست سپاه پاسداران است و منطقه فعلاً آرام می‌باشد.»^(۳۳) اما در گزارش گروهان نقده درمورد این برخورد آمده است که افراد سپاه پاسداران نقده، پس از خلع سلاح روستای خلیفان، منطقه را ترک و به نقده بازگشته بودند. در این هنگام عوامل مسلح که در قریه "شاه ولد" و "دشت کوره" مستقر بودند، از خروج پاسداران نقده مطلع و به روستای خلیفان حمله می‌کنند. این گزارش می‌افزاید: «به محض اطلاع، فرمانده گروهان نقده به اتفاق سرپرست جوانمردان به محل عزیمت و مشاهده می‌نمایند که ترک‌های قریه که اسلحه دستی [سبک] دارند ضمن مقابله با اکراد مهاجم، ۳ نفر از آنان را کشته و یک قبضه آرپی.جی ۷ و یک قبضه ژ ۳ و یک قبضه برنو مربوط به کشته‌شدگان به جای مانده است که تحویل سپاه پاسداران نقده گردیده است.»^(۳۴)

۲۲۹

علاوه بر مسائل و مشکلاتی که در غرب و جنوب غربی کشور حاکی از اوضاع بی‌ثبات و ناامنی در این مناطق است، سپاه پاسداران و ژاندارمری جمهوری اسلامی در برخی مناطق دیگر نیز در تقابل و مبارزه با ناامنی‌ها، با معضلات و مسائل گوناگون دست‌به‌گریبان‌اند.

در پی شایعاتی مبنی بر بمباران قریب‌الوقوع مناطق عشایری استان فارس که موجب کوچ زودهنگام آنان شده است، امروز روابط عمومی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در پیامی ضمن تأکید به دوستی و همکاری قدیم‌الایام این مردم شریف با ژاندارمری، همه شایعات را تکذیب کرده، این اعمال را فقط به نفع ابرقدرت‌ها و امپریالیسم جهان‌خوار دانست و اعلام کرد: «دولت جمهوری اسلامی با تمامی قدرت جلو هرگونه ظلم و تجاوزی را نسبت به خواهران و برادران عشایر خواهد گرفت.» در این اطلاعیه «همچنین از مردم غیور خواسته شده است که طبق عرف و عادت همیشگی به زندگی خود ادامه دهند و هر خطا یا اجحافی را که از جانب مأمورین مشاهده کردند فوراً مراتب را اعلام کنند تا فرد خاطی به شدیدترین وجه مجازات گردد.»^(۳۵)

گزارش سپاه "چاه مبارک" از توابع بوشهر، نیز حاکی است: «عده‌ای از خوانین منطقه جم و لامرد و عشایر قشقایی از جمله منوچهر بهادری قشقایی، شیخ جبار بیدخونی، جعفر بیگلر، حبیب بیگلر و قشقایی، محمد باقری، غلامحسین رامشی، حسین باقری، حسین رستگار و علی رستگاری در کوه‌های اطراف "جم" موضع گرفته‌اند و قصد دارند به سپاه "لنگان طادری" و "چاه مبارک" حمله نمایند.»^(۳۶) از کرمان نیز خبر می‌رسد که «در درگیری‌ای که در منطقه وارزین‌آباد بین مهاجمین [ضدانقلاب] و سپاه بم اتفاق افتاد ۳ نفر از برادران سپاه بم به شهادت رسیدند و تعدادی نیز زخمی شدند و مهاجمین در کوه‌ها سنگر گرفته‌اند.»^(۳۷)

همچنین امروز سخنگوی سپاه رشت اعلام کرد که یکی دیگر از عوامل کودتای نافرجام، در این شهر دستگیر شد. وی گفت: «به دنبال گزارشات رسیده به سپاه، شخصی به نام یعقوب ایمن رئیس سابق صنف آرایشگران رشت، با جریان توطئه کودتای نافرجام و عوامل بختیار در

ارتباط بوده است. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رشت پس از تحقیقات و بازرسی از مغازه و منزل نامبرده، موفق به کشف مقادیر زیادی خبرنامه‌های مربوط به جریان کودتای نافرجام امریکایی و نامه‌های مبادله‌شده با شاه معدوم و نخست‌وزیر رژیم سابق و همچنین مجلات طاغوتی و عکس‌های شاه معدوم و پدرش گردید که بلافاصله به دستور دادستان کل انقلاب اسلامی، نامبرده دستگیر و در حال حاضر در بازداشت سپاه به سر می‌برد.^(۳۷)

یادآوری می‌شود محاکمه و دستگیری عوامل شرکت‌کننده در کودتای تیرماه گذشته، همچنان ادامه دارد. به دنبال شروع به کار دادگاه، ۱۳ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه، در روز گذشته،^(۳۸) محاکمه شده‌اند و بنا به اعلام روابط عمومی دادستانی کل انقلاب صبح دیروز، محاکمه تیمسار سعید مهدیون در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز انجام شده و نتیجه دادرسی به دلیل «کشف برخی مسائل» در آینده نزدیک به اطلاع عموم ملت خواهد رسید.^(۳۹)

۲۳۰

امروز گزارش‌ها و اخبار متعددی درباره سازمان مجاهدین خلق (منافقین) منتشر شد که حاکی از وضعیت، اندیشه و عملکرد دوگانه رهبران این سازمان است که از یک سو و در خفا در راه آمادگی جهت مبارزه مسلحانه می‌کوشند و از سوی دیگر و در سطح آشکار نیز برای کسب وجهه سیاسی در نزد هواداران تلاش می‌کنند.

مسئله مهم این روزها مسئله عزت‌الله کفایتی عضو مؤثر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است که به دلیل انتشار نوار دکتر حسن آیت و نیز کشف تعدادی سلاح و مقداری مهمات از خانه وی، متهم شده و تحت تعقیب قرار گرفته است. در پی ارسال نامه شکوائیه خانواده کفایتی به بنی صدر مبنی بر تهدید و ارعاب‌هایی که در مورد آنها می‌شود، امروز فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی محلات اطلاعات تازه‌ای را در اختیار مطبوعات گذاشت. مهدی‌زاده، فرمانده سپاه محلات، کفایتی را عضو فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دانست و افزود: «همسایگان کفایتی گفته‌اند که شب‌ها عده‌ای مشکوک به این خانه رفت‌وآمد داشته‌اند.» وی همچنین گفت: «روز پنجشنبه گذشته با کسب اجازه از دادستانی انقلاب، وارد خانه کفایتی شدیم و پس از بررسی دقیق از خانه موردنظر، چیزی پیدا نکردیم تا اینکه در انتهای باغچه حیاط به چند موزاییکی که در روی زمین قرار داشتند مظنون شدیم و پس از برداشتن موزاییک‌ها به جعبه چوبی که در داخل پلاستیکی طناب‌پیچ شده بود برخوردیم و از داخل آن سلاح کشف کردیم.» وی سلاح‌های مکشوفه را به این شرح برشمرد: «یک قبضه تفنگ دست‌ساز گلوله‌زنی؛ ۱۳ فشنگ مجهول قرمز رنگ؛ ۱۸ عدد چاشنی فیتله‌ای؛ ۵۲ تیر کلاشینکف؛ ۳۲ تیر ژ۳؛ یک عدد نارنجک جنگی؛ ۲ دینامیت؛ ۲۱ پوکه ژ۳؛ ۹ چاشنی تفنگ شکاری؛ یک قوطی باروت؛ یک عدد زانو پر از مهمات؛ خشاب خالی یوزی و یک قبضه کلت خراب.» فرمانده سپاه محلات همچنین

اعلام کرد که «دو نفر دیگر که به این خانه رفت و آمد داشته‌اند را دستگیر کرده‌ایم»^(۴۰) گزارش خبرنگار کیهان نیز درباره نامه شکوائیه خانواده کفایتی به رئیس‌جمهور حاکی است: «خانواده کفایتی در نامه‌ای به رئیس‌جمهور به تهدید و ارباب‌هایی که درمورد آنان و فرزندانشان می‌شود اعتراض کرده و اعلام داشتند: به دنبال سخنان آقای آیت در مجلس و درج آن در روزنامه‌ها که از عزت‌الله [کفایتی] نام برده بود، ما شاهد حملات و تهاجمات گسترده و سازمان‌یافته از جانب عده‌ای از اوباش هستیم». بنا به این گزارش: «مواردی که در نامه عنوان شده از جمله فرستادن فردی مسلح برای ترور عزت‌الله، بسیج اوباش برای دستگیری و حتی قتل عزت‌الله کفایتی، اعزام اوباش و اجتماع هرروزه آنان در اطراف منزل، هتک حرمت و محاصره مسلحانه این محل، تهدید و کتک‌زدن برادر کفایتی و پرتاب کوکتل مولوتف و تعیین جایزه برای دستگیری عزت‌الله است»^(۴۱) اما روزنامه جمهوری اسلامی در گزارش خود، از قول فرمانده سپاه محلات نوشت: «خانواده کفایتی تحت تعقیب قانونی قرار دارند و اظهارات آنها در یکی از نشریات عصر دوشنبه (بخشی از نامه خانواده کفایتی به رئیس‌جمهور) کذب محض است»^(۴۲) روی دیگر سکه رفتار منافقانه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز در اطلاعیه این سازمان نمود یافت که در آن درخصوص تصفیه هواداران خود از ادارات و نهادهای رسمی هشدار داد. در بخشی از این اطلاعیه که با عنوان همیشگی سازمان شروع شده، آمده است: «با کمال تأسف، اخیراً موارد متعددی از تصفیه غیرعادلانه در ادارات و نهادهای مختلف صرفاً به جرم کمترین حمایت و طرف‌داری از مجاهدین خلق ایران دیده شده است. این تصفیه‌ها به‌ویژه تا آنجا که به هواداران مجاهدین خلق مربوط می‌شود با هیچ معیار انقلابی قابل توجیه نیستند، زیرا بدون شک در یک پاک‌سازی انقلابی تنها یادی رژیم ضدخلقی پیشین و یا عناصر ضدانقلابی مشمول تصفیه واقع می‌شوند نه کسانی که خود در طیف انقلابیون پاک‌باز و یا طرف‌دارانشان به حساب می‌آیند. از سوی دیگر این‌گونه تصفیه‌های انحصارطلبانه که ضمناً با تفتیش عقاید صورت می‌گیرد، مبتنی بر هیچ ضابطه قانونی نیز نبوده و تصفیه‌شدگان فوق‌الذکر صرفاً "به جرم عقیده" یا تمایلات سیاسی‌شان مورد تعرض شغلی و... قرار می‌گیرند که خود نقض آشکار قانون اساسی است».

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «ما ضمن محکوم‌کردن این طرز عمل - تحت هر عنوان و بهانه‌ای که صورت گیرد - نظر عموم هم‌میهنان خود را به این حقیقت جلب می‌کنیم که تصفیه هواداران نیروهای انقلابی و مردمی، نهایتاً راه را بر سلطه مجدد دست‌نشانندگان ضدانقلابی و ضدخلقی هموار می‌سازد. از این جهت، مجاهدین خلق ایران از مقامات مسئول و عموم کارکنان و کارمندان صدیق تصفیه‌شده در هریک از نهادها تقاضا می‌کنند تا در هر مورد دلایل تصفیه‌ها را در پیشگاه تمام خلق افشا سازند»^(۴۳)

از سوی دیگر، پس از آنکه مطالبی که بعضی متهمان شرکت در کودتای نافرجام در مراحل بازجویی و دادگاه خود درخصوص ارتباط برخی گروه‌های سیاسی با شبکه کودتاگران ابراز کرده بودند، در مصاحبه خبری رئیس دادگاه‌های ویژه ارتش افشا شد، امروز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تلگرافی به امام خمینی، این گونه اتهامات را افترا دانستند.^(۴۴)

از طرف دیگر، شامگاه امروز یعنی شب عید فطر، مجلس سخنرانی آیت‌الله خزعلی در حوزه علمیه قائم چیدر به تشنج کشیده شد. در این زمینه نامه حجت‌الاسلام معادیخواه که در روزنامه جمهوری اسلامی منتشر شد، حاکی است:

«شب عید فطر بود، به منظور شرکت در مجلس سخنرانی دانشمند محترم آقای خزعلی به مدرسه علمیه چیدر (قائم) رفتم. به محض اینکه وارد مدرسه شدم برادرها و اهالی چیدر با نگرانی و درعین حال، آمادگی برای هرگونه پیشامد، با مشاهده چهره‌های جدیدی از سازمان مجاهدین [منافقین]، گفتند توطئه‌ای را در دست تکوین می‌بینیم. عده‌ای در اطراف و جوانب به پاسداری پرداخته، عده دیگری به مجلس‌داری اشتغال داشته و در انتظار آمدن آقای خزعلی دقیقه‌شماری می‌کردند. ... حدود ساعت ۱۲، از راه رسیدند و با اندکی مکث و تأمل در مدرسه، پشت تریبون قرار گرفتند. سخن را با حدیثی از امام صادق شروع کردند، در این زمینه که امامان معصوم و فقها می‌بایست مسائل اسلامی را تفسیر کرده و در اختیار مردم بگذارند. هرکسی حدیث‌شناس و اسلام‌شناس نیست و در نهایت سر از تعرض و گوشه به کج‌روی‌ها و انحرافات و تفسیر به رأی‌های مجاهدین درآورد و هنوز در مقدمه سخن بود که از بالا و پایین (خانم‌ها از بالای بام و آقایان از پایین) سؤال بارانش کردند تا آنجا که سخن از گوشه‌وکنایه خارج شد و به صراحت نام تقی شهرام (معدوم) برده شد و برای نشان‌دادن خط مشی او یکی از اعترافاتش را در دادگاه بیان فرمود که ایشان باتوجه به مدارک و شواهدی که هم‌اکنون در دادگاه موجود است گفته است که سران ما مارکسیسم هستند، باین تفاوت که من شهادت تصریح آن را داشتم و دارم و دیگران از این صراحت لهجه برخوردار نیستند و تا یکی دو سال دیگر بقیه هم اعتراف و تصریح خواهند کرد. سخن به این حدود که رسید هیجان و تشنجی از ناحیه خواهران مسلح میلشیا آغاز شد و با انداختن نامه‌ای از بالا به سوی یکی از هواداران که گویی با این رمز، ساعت شروع حمله را آغاز می‌کرد، برادر میلشیا فریاد کشید؛ درحالی که با دست به آقای خزعلی اشاره می‌کرد: "این قدر دروغ نگو" که مجلس به هم ریخت و ظاهراً به یکی از مقاصد خود رسیدند. در بخش دیگری از این نامه آمده است: «حدود یک ساعت برادران و خواهران پاسدار نتوانستند مجلس را آرام کنند و چون در میان خواهران و حمله و هجوم به آقای خزعلی شروع شده بود و احتمال درگیری بین خواهران می‌رفت، اقدام به شلیک هوایی شد. ...»^(۴۵)

به دنبال مناقشات و گفت‌وگوهای طولانی میان بنی‌صدر و نمایندگان مجلس بر سر معرفی و انتخاب نخست‌وزیر در طول هفته گذشته و در پی کشمکش‌های مفصل و جنجالی دو هفته گذشته در مجلس و مطبوعات وابسته به دو جناح حاکم بر نظام، سرانجام امروز مجلس شورای اسلامی با اکثریت آرا، به محمدعلی رجایی به عنوان اولین نخست‌وزیر جمهوری اسلامی ایران، رأی تمایل داد. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این مورد حاکی است:

«جلسه علنی مجلس شورای اسلامی روز دوشنبه پس از نیم‌ساعت جلسه خصوصی، ساعت ۱۱ صبح رسمیت یافت. در جلسه خصوصی، نوار صحبت‌های آقای محمدعلی رجایی که در جلسه غیررسمی روز پیش ایراد شده بود برای آن دسته از نمایندگان که موفق به شنیدن این سخنان نشده بودند، پخش گردید. ... سپس در مورد صلاحیت آقای محمدعلی رجایی که از سوی رئیس‌جمهوری به عنوان نخست‌وزیر به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد شده بود به صورت مخفی رأی‌گیری به عمل آمد. براساس نتیجه این رأی‌گیری آقای رجایی با ۱۵۳ رأی موافق و با اکثریت قاطع نمایندگان به نخست‌وزیری برگزیده شد. تعداد آرای مخالف ۲۴ رأی و تعداد آرای ممتنع ۱۹ رأی اعلام شد. ...»

محمدعلی رجایی امروز با اکثریت آراء نمایندگان به عنوان نخست‌وزیر برگزیده شد.

رجایی: ضوابط انتخاب وزرا همان‌هایی است که امام عنوان کردند. رئیس‌جمهور گفتند درباره انتخاب وزرا غیر از وزرای دفاع و کشور نظری ندارند.

در ادامه این گزارش آمده است: «در پی رأی تمایل مجلس، محمدعلی رجایی در یک گفت‌وگوی رادیو تلویزیونی، در حضور خبرنگاران داخل و خارج، شرکت کرد و خود را مقلد امام، فرزند مجلس و برادر رئیس‌جمهور خواند. رجایی پس از اشاره به معنا و تفسیر این سه مفهوم، درباره اولویت برنامه‌ها و نیز برنامه‌های درازمدت اظهار داشت: "من برنامه خاصی به آن شکل که معمولاً دولت‌ها خود را با ارائه آن معرفی می‌کنند الآن ندارم جز آنکه باید بگویم به اعتقاد من مردمی در ایران انقلاب کردند، خون دادند و مملکت و ثروت این کشور را از چنگال آن رژیم درآوردند و من برای خود این رسالت را قائلم که این مملکت و آن ثروت را به دست همین مردم انقلابی که در میدان هفده شهریور، در چهارراه سرچشمه و در نقاط مختلف ایران خون دادند، بسپارم و معتقدم که آنها شایسته‌ترین افراد برای اداره مملکت هستند."»

این گزارش می‌افزاید: «وی سپس افزود: "برنامه‌ها را مردم تعیین می‌کنند و من به کمک نهادهای انقلابی و به یاری خداوند، برنامه‌ای متناسب با انقلاب اسلامی ایران تهیه خواهم کرد و به نمایندگان محترم مجلس پیشنهاد می‌کنم." رجایی دربارهٔ انتخاب وزرای کابینه و ضوابط تعیین آنها گفت: "از امکانات و اطلاعات همهٔ نهادهای انقلابی استفاده خواهد شد و ملاک‌هایی که امام فرموده‌اند و مجلس در همان رابطه در نظر گرفته و اکثریت مردم هم آن ملاک‌ها را برای وزیر قبول کرده‌اند و به راه آن ملاک‌ها حرکت کرده‌اند، در نظر می‌گیرم و ان شاء الله کابینه‌ای که دقیقاً در خط مردم، با فکر مردم و در خدمت مردم باشد، معرفی می‌کنم."»^(۴۶)

بخشی از گزارش روزنامهٔ اطلاعات در این زمینه حاکی است:

«محمدعلی رجایی نخست‌وزیر در پاسخ این سؤال که نظرات ریاست‌جمهوری تا چه اندازه‌ای در انتخاب وزرا مؤثر خواهد بود، گفت: "همان‌طوری که در حضور هیئت بررسی شرایط انتخاب نخست‌وزیر، آقای رئیس‌جمهور فرمودند، ایشان هیچ نظری دربارهٔ انتخاب وزرا ندارند و من را کاملاً آزاد گذاشته‌اند و فقط دربارهٔ وزیر دفاع و کشور فرمودند من هم نظر خواهم داد." نخست‌وزیر دربارهٔ معیارها و ضوابط انتخاب وزرا و ترکیب احتمالی کابینه نیز اظهار داشت: "من هنوز از اعضای کابینه کسی را انتخاب نکرده‌ام، ولی ضوابط همان‌هایی است که خود امام عنوان کرده است. ولی آنچه که من اضافه می‌کنم قبول رابطهٔ مرجعیت برای امام است و لذا کسی که عضو کابینه خواهد بود باید از امام تقلید کند." آقای رجایی در مورد زمان معرفی کابینه و شروع به کار دولت جدید گفت: "طبق قانون، مدت ده روز برای تشکیل کابینه مهلت دارم و مشورت‌هایی دارم با نهادهای انقلابی؛ لذا مهلت جدیدی نمی‌خواهم و در این مدت ده روز کابینهٔ خود را معرفی خواهم کرد."

وی دربارهٔ چگونگی از بین بردن مراکز متعدد قدرت و تصمیم‌گیری اظهار داشت: "من در تشکیل کابینه از همهٔ نهادهای انقلابی تقاضای کمک و همکاری خواهم کرد و به همین نهادهای انقلابی متکی هستم زیرا به عقیدهٔ من همهٔ نهادهای انقلابی در آن ویژگی‌هایی که عنوان کردم مشترک‌اند. لذا آنچه که من به عنوان راه‌حل برای از بین بردن مراکز قدرت دارم این است که مسیری را انتخاب کنم که مراکز قدرت احساس نشود. اگر دولت با سپاه پاسداران خودش را دو مرکز قدرت احساس می‌کند از ناهمگونی دولت با سپاه پاسداران است، و الا دولتی که از مردم باشد و سپاهی که از مردم باشد دو مرکز قدرت نمی‌تواند باشند؛ همه یک قدرت‌اند، زیرا از یک نیرو و از یک جمعیت می‌باشند."»^(۴۷)

محمد یزدی، عضو هیئت بررسی صلاحیت نامزدان نخست‌وزیری، گزارش عملکرد این هیئت را به اطلاع مردم و نمایندگان رساند.

در جلسه علنی امروز مجلس، گزارش هیئت منتخب بررسی صلاحیت نامزدی نخست‌وزیر توسط محمد یزدی نماینده قم و عضو این هیئت برای استحضار ملت ایران ارائه شد.

محمد یزدی در گزارش خود از جمله چنین گفت: «باتوجه به اصل ۶۹ قانون اساسی که باید کلیه مذاکرات مجلس را به اطلاع مردم رساند و باتوجه به روش عملی جناب آقای بنی‌صدر ریاست‌جمهور که معتقد هستند همیشه باید مردم را در جریان امور گذاشت و با تصمیم نهایی ریاست مجلس، خلاصه‌ای از گزارش کار هیئت را به عرض ملت ایران می‌رسانم. بعد از آنکه جناب آقای میرسلیم توسط جناب آقای بنی‌صدر برای نخست‌وزیری به مجلس معرفی شدند و در مجلس مشخص شد که رأی تمایل کافی به ایشان تعلق

نخواهد گرفت، برای تسریع انتخاب نخست‌وزیر تصمیم گرفته شد آقای رئیس‌جمهور به مجلس تشریف بیاورند تا راه‌حل نزدیک‌تری پیدا شود. ایشان هم تشریف آوردند. سرانجام بعد از مذاکرات بسیار به پیشنهاد خود آقای رئیس‌جمهور قرار بر این شد که مجلس نمایندگان را انتخاب کنند، ایشان هم نماینده‌ای را معرفی بکنند تا به این کار رسیدگی کنند. البته ایشان معتقد بودند نماینده‌ای هم از سوی امام معرفی شود، ولی مجلس ضرورت این را احساس نمی‌کرد و تقریباً هم معتقد بود که امام این کار را نخواهند کرد که بعد هم عملاً همین‌طور شد. بعد از تشریف‌بردن ایشان، بلافاصله مجلس نمایندگان خود را انتخاب کرد که به ترتیب آقایان سیدعلی خامنه‌ای، باهنر، پرورش، امامی کاشانی و بنده انتخاب شدیم. بلافاصله در جلسه‌ای با حضور ریاست مجلس نتیجه به اطلاع آقای بنی‌صدر رسانده شد. از ایشان نیز خواسته شد که نماینده خودشان را معرفی کنند تا هیئت هرچه زودتر کار خودش را شروع کند. ایشان در گفت‌وگویی با رئیس مجلس نسبت به دو نفر ردیف اول نظر داشتند که بهتر است به جای این آقایان افراد دیگری باشند و معتقد بودند که ممکن است مردم فکر کنند حزب جمهوری اسلامی در این جریان دخالت دارد. در اولین فرصت مجلس در جریان این امر گذاشته شد. مذاکرات زیادی انجام گرفت و سرانجام بنا شد باقیمانده اعضای منتخب

یعنی سه نفر ردیف آخر کار را شروع کنند. و این تصمیم به اطلاع آقای بنی صدر رسید. ایشان هم نماینده خودشان آقای جلالی (نماینده نیشابور) را معرفی کردند.»

یزدی سپس به قرائت نامه اول بنی صدر پرداخت که در انتهای آن آمده است: «اسامی که تاکنون به من پیشنهاد شده‌اند به قرار زیر است. البته همه این آقایان دارای شرایط توانایی همکاری با رئیس جمهور نیستند. ممکن است آقایان همه را شایسته تشخیص بدهند. در آن صورت، من از میان آنها یک یا چند تن را که بیشتر دارای شرط توانایی همکاری باشند به مجلس محترم پیشنهاد خواهد کرد: سید محمد کاظم بجنوردی، حسن حبیبی، صادق خلخالی، مصطفی چمران، محمد علی رجایی، عزت الله سبحانی، احمد سلامتیان، رضا صدر (وزیر بازرگانی)، محمد غرضی، محمد غروی (استاندار آذربایجان)، جلال الدین فارسی، موسی کلانتری (وزیر راه)، مصطفی میرسلیم، یحیوی (وزیر مسکن)، فهرست وزیران در نوبت دیگر فرستاده می‌شود.» محمد یزدی به دنبال قرائت نامه ریاست جمهوری افزود:

«لازم به تذکر است که آقای حبیبی پس از آنکه در مجلس این فهرست خوانده شد فرمودند که من آمادگی ندارم و استعفا کردند. پس از تحقیقاتی که کردیم در یک جلسه قرار شد با مبادله اطلاعات به یک نتیجه نهایی برسیم. در همین زمان نامه دیگری از سوی آقای بنی صدر به ما رسیده بود که متن آن به این شرح است: "بسمه تعالی، هیئت محترم رسیدگی به صلاحیت نامزدی نخست‌وزیری، به نظر رسید یک احتمال را به اطلاع شما برسانم و آن اینکه به نظر من آنها که طرح سقوط جمهوری را تهیه و با سماجت به اجرا گذاشته‌اند بنای کارشان بر ایجاد اختلاف است و طرحشان این است که نگذارند هیچ شخصی که بتواند همکاری و هماهنگی به وجود بیاورد نخست‌وزیر بشود تا که میان مجلس و رئیس جمهوری و احتمالاً امام مخالفت و ناسازگاری قطعی بشود و به ترتیب زیر عمل کرده‌اند: ۱. کسانی را که فکر می‌کردند با رئیس جمهوری هماهنگی کامل دارند از ۲ ماه به این طرف از روی قرار و قاعده کویده‌اند: سلامتیان و نوبری. ۲. کسان دیگری در کار آمدند که باز بنای هماهنگی داشتند؛ آنها را هم کویدند: حبیبی و سبحانی. ۳. بعد نوبت به اعضای حزب جمهوری یا نزدیکان آنها رسید که باز امکان همکاری با آنها بود؛ آنها را هم کویدند: کلانتری و میرسلیم. بنابراین، کار را ادامه خواهند داد تاجایی که تنها نامزدهایی باقی بمانند که تن به همکاری نمی‌دهند و همکاری با رئیس جمهوری را سازش کاری می‌شمارند. می‌دانند که رئیس جمهوری مسئولیت این‌طور اشخاص را نخواهد پذیرفت. فکر کرده‌اند که به نزد امام بروند که حالا که رئیس جمهوری مسئولیت نمی‌پذیرد خود شما تأیید کنید، امام این کار را بکند. در نتیجه، اختلاف کامل میان رئیس جمهوری و امام و مجلس بشود و مقدمات سقوط فراهم بگردد. باتوجه به این طرح (ولو

فرضی) باید اشخاص با حسن نیت چنان عمل کنند که نقشه (ولو فرضی) به عمل در نیاید. بنابراین، به اطلاع شما می‌رسانم: ۱. در فهرست ۱۴ نفری، آقای سلامتین را از آن جهت آورده‌ام که آقایان به وضع او برسند و گرنه به خلاف تصور آنها که زحمت کوبیدن او را به خود داده‌اند، در اوضاع فعلی معرفی او بی‌ربط است؛ می‌خواستم و می‌خواهم عده‌ای با خدا تحقیق کنند و کشور بیچاره ما را از این بیماری که لجن‌مال کردن استعدادهاست رها کنند. ۲. آقایان ممکن است ۱۴ تن یا بیشتر از آن را صاحب صلاحیت تشخیص بدهند. در این صورت کار ساده می‌شود و من می‌توانم به ترتیبی که هماهنگی کامل به وجود بیاید عمل کنم. ۳. ممکن است عده‌ای را صاحب صلاحیت تشخیص بدهید البته با ذکر دلیل. اگر این عده همان دو سه نفری باشند که همکاری با آنان ممکن نیست، من افراد دیگری را به شما معرفی خواهم کرد که حتی المقدور بن‌بست پیش نیاید. ۴. برای تشخیص صلاحیت از اعضای شورای انقلاب مدد بگیرید؛ به‌خصوص آقایان مهدوی‌کنی و دادستان کل که حاضر نشدند نمایندگی مرا بپذیرند، اما قبول کردند که طرف شورا قرار بگیرند. ۵. خود من نیز آماده هرگونه توضیحی که بخواهید از جمله درباره علت همکاری و یا علت عدم امکان همکاری بدهم. "...

محمد یزدی پس از قرائت نامه فوق، در ادامه سخنان خود گفت: «ما در هیئت، پس از مبادله افکار، چند نفر را در نظر گرفتیم و از نظر صلاحیت، آنها را درجه‌بندی کردیم و در همان جلسه به این نتیجه رسیدیم که آقای رجایی در بین این دو سه نفر در رده بالا قرار می‌گیرند. بعد ما برای اینکه حق کسی پایمال نشده باشد آقای بنی‌صدر را هم در جریان گذاشتیم تا نظر خود را درباره این افراد بیان کنند.»

یزدی افزود: «بعد ما اطلاعات آقای بنی‌صدر و اطلاعات خودمان را روی هم ریختیم و مبادله کردیم؛ به این نتیجه رسیدیم که یک جلسه با حضور خود آقای رجایی و آقای بنی‌صدر ترتیب داده شود. پس از صحبت‌های فراوان بالاخره برای ما مشخص شد که در بعضی موارد سوء تفاهم بوده و یا گزارش غیر صحیح. در همان جلسه آقای بنی‌صدر گزارشی را که درباره آقای رجایی به دستشان رسیده بود برای ما خواندند. و من چون قبلاً گزارش را دیده بودم و تهیه‌کننده گزارش را کاملاً می‌شناختم و محدودیت طرق تهیه گزارش او را می‌دانستم مایل بودم تا آخر گزارش خوانده شود. ایشان هم گزارش را خواندند تا رسید به اینجا که آقای رجایی در موقع مسئولیتشان در وزارت آموزش و پرورش هرچه چریک فدایی خلق و هرچه مجاهد خلق بوده اینها را جذب آموزش و پرورش کرده‌اند و استخدامشان کرده‌اند. در حالی که ما مطمئن بودیم که درست به عکس است و اصلاً از ایرادهایی که بر ایشان گرفته می‌شود این است که چرا با اینها مقابله کرده‌اند. بعد من به آقای رئیس‌جمهور گفتم بنابراین بپذیرید که گاهی مسائل ناقص به اطلاع شما می‌رسد و

طبعاً روی اطلاعات ناقص قضاوت هم ناقص خواهد بود. پس از اینکه به یک مقدار تفاهم رسیدیم من به ایشان گفتم اگر موافق باشید از این به بعد، هیئت کار خودش را خاتمه یافته اعلام کند و هرطور که خودتان صلاح می‌دانید طبق قانون اساسی فردی را برای نخست‌وزیری معرفی کنید. ایشان پیشنهاد کردند حالا که تحقیقات شما به اینجا رسیده است افرادی را که نه من و نه مجلس نمی‌توانیم با آنها کار کنیم، از فهرست کنار بگذاریم. بقیه این افراد را به مجلس عرضه کنیم؛ هرکدام از این آقایان که رأی قابل توجهی آوردند من حاضر هستم که او را معرفی کنم، ولی تصریح می‌کنم که اگر آقایان غرضی، فارسی و خلخالی رأی قابل توجهی هم بیاورند من به قید عدم پذیرش مسئولیت کار آنها، حاضریم آنها را معرفی کنم. البته بعد در جلسه خصوصی، آقای رجایی رأی قابل توجهی آوردند و نتیجه رأی‌گیری به اطلاع آقای بنی‌صدر رسید. و کم‌کم زمینه برای معرفی ایشان به مجلس ازسوی ریاست‌جمهوری آماده شد.^(۴۸)

۲۳۳

امام خمینی به مناسبت فرارسیدن روز عید فطر، در حضور سی تن از نمایندگان کشورهای اسلامی به اتفاق وزیر امور خارجه، موارد زیر را خاطرنشان کرد:

- «من حالا می‌خواهم یک قدری از ویژگی‌های این انقلاب اسلامی [را]، که در ایران واقع شده است، به شما عرض کنم. ما می‌خواهیم که همه ممالک اسلامی این ویژگی‌ها را داشته باشد و این معنایی که در ایران تحقق پیدا کرده است در همه ممالک اسلامی باشد و این انقلاب صادر بشود به همه ممالک اسلامی و همه مستضعفان جهان در مقابل مستکبران بایستند و مسائل خودشان را اخذ کنند و حق خودشان را بگیرند و باید بدانند که حق، گرفتنی است، و الا اعطا نخواهند کرد.»

- «در کجای ممالک اسلامی و غیراسلامی، این طور است که رئیس‌جمهور از همین مردم و در دامن همین مردم باشد و هرروز و در ماه مبارک، هرشب برود توی جمعیت‌های متفرق و مردم را ارشاد کند، بدون اینکه خوفی در دلش باشد. ما می‌دیدیم که در زمان حکومت غاصب شاه مخلوع، اگر این آدم می‌خواست در یکی از خیابان‌های تهران ظاهر بشود، قبل از اینکه او بخواهد بیرون برود، مأمورهای ساواک تمام خیابان‌ها را و تمام خانه‌های اطراف خیابان‌ها را خالی می‌کردند و مأمور می‌گذاشتند و محافظت می‌کردند؛ برای اینکه او از ملت نبود، او در مقابل ملت بود.»

- «در کدام مملکت، شما سراغ دارید که رئیس مجلس منبر برود و مردم را هدایت کند و در ماه مبارک، شاید بیشتر از سی تا منبر رفته باشد و مردم را هدایت کرده باشد؟ و در کجا

شما سراغ دارید که رئیس دیوان عالی کشور یک عالمی باشد که برود مردم را هدایت کند و مردم هم از او هدایت بشوند؟ و همین‌طور دادستان کل کشور و همین‌طور وزیر کشور و همین‌طور سایر ارگانی که هستند، با کمال اطمینان، بدون اینکه از کسی خوف داشته باشند؛ برای اینکه مبادی خوف در کار نیست، همه پشتیبان هستند، همه برادر هستند.»

- «در کجا سراغ دارید که مجلس شورای آنجا مثل مجلس شورای اسلامی ما باشد؟ در سابق، زمان شاه مخلوع و رضاخان مطرود، مجلس پر بود از "دوله" ها، "ممالک" ها، "سلطنه" ها، "سلطان" ها، متمکنین، اشراف، طرف‌دارهای شرق و غرب، نوکرهای ممالک اجنبی، ولی الآن در مجلس شورای ما یک چهره پیدا نمی‌کنید که از این طبقه اشراف باشد، از این طبقه بالا باشد، همه از همین مردم‌اند که در بین بازار راه می‌روند، و از همین جمعیت هستند؛ عده‌ای‌شان از علما و فقها هستند، عده‌ای‌شان از چهره‌های متدین هستند. مجلس شورای اسلامی ما الآن در هیچ‌جا نظیر ندارد.»

- «در کجا شما سراغ دارید که ارتشش این‌طور ملکی و در بین مردم باشد که وقتی ارتش در بین مردم برود یا ژاندارمری برود یا سپاه پاسداران برود، گل بر او نثار کنند و تظاهرات کنند برای او؟ آنها هم از باب این است که از همین مردم‌اند؛ از همین جمعیت هستند.»

- «در کجای دنیا شما سراغ دارید که از باطن ملت، بدون اینکه هیچ‌کس دعوت کند، این‌قدر کمیت، این‌قدر دادگاه، این‌قدر پاسدار، که خون خودشان را در راه این کشور و در راه اسلام فدا می‌کنند، بدون اینکه کسی آنها را دعوت کرده باشد؟ در سرتاسر کشور، این سپاه پاسداران، این کمیت‌ها، این دادگاه‌ها، همه برای همین اسلام و برای همین کشور خدمت می‌کنند.»

- «در کجای دنیا سراغ دارید که ملت آن‌چنان در خدمت اسلام باشد، آن‌چنان در خدمت دولت اسلامی باشد که هروقت غائله‌ای پیش بیاید خود ملت پیشقدم باشد و پشتیبانی کند؟»

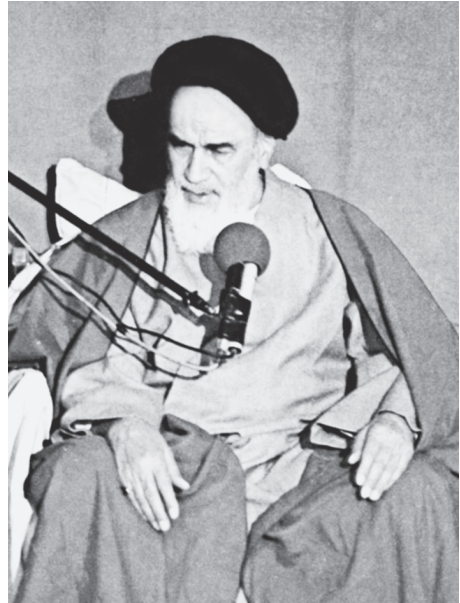
- «ما علاوه بر اینکه گرفتار امریکا هستیم و گرفتار شوروی هستیم، گرفتار بعضی اشخاصی [هستیم] که دعوی اسلام می‌کنند؛ بعضی‌ها که در رأس روحانیت بعضی ممالک واقع هستند، گرفتار آنها هم هستیم. آنها هم ما را تکفیر می‌کنند، آنها هم کلمات ما را تعبیر می‌کنند و دنبالش تکفیر می‌کنند. اینها اگر چنانچه واقعاً خطاکار هستند، خوب است که مطالعه کنند، بفهمند دارند چه می‌گویند و به نفع کی کار می‌کنند...

اینهایی که این‌طور سمپاشی می‌کنند و مع‌الأسف در لباس مفتی هستند و یا مفتی اعظم هستند، اینها نمی‌دانند که این کارها بر ضد اسلام و بر وفاق میل ابرقدرت‌هاست؟ اینها نمی‌دانند که دانسته یا ندانسته، برای ابرقدرت‌ها دارند خدمت می‌کنند؟ چطور اینها در مقابل "سادات" و آن همه جنایاتی که کرده است نمی‌ایستند و تکفیری ما نشنیدیم از آنها؟

اما ما که از امام مهدی که قوه اجرایی اسلام است صحبت می‌کنیم و می‌گوییم که عدل در زمان او فراگیر خواهد شد و از طرق خود آنها هم همین معنا هست که "يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا بَعْدَ مَا مِلْتُمْ ظُلْمًا وَجَوْرًا"، ما که راجع به آن می‌گوییم و می‌گوییم که انبیا موفق نشده‌اند اجرا کنند مقاصد خودشان را و خداوند در آخر زمان کسی را می‌آورد که اجرا کند مسائل انبیا را، این بیچاره‌ها برای خدمت به اجانب یا نفهمیده، تأویل می‌کنند که فلان گفته است که حضرت مهدی تتمیم می‌کند شریعت را. این بسیار ناگوار است برای ما. ما حضرت مهدی را یکی از افرادی می‌دانیم که تابع اسلام است، تابع پیغمبر اسلام است، لکن تابعی است که نور چشم پیغمبر اسلام است و اجرا می‌کند آن مطالبی را که حضرت رسول اکرم - صلی الله علیه و آله و سلم - فرموده است.

چرا باید اینها در حجاز، در کویت، در بعضی جاهای دیگر تأویل کنند حرف‌ها را بر ضد یک مملکت اسلامی که کوشش دارد همه برادرها را با هم مجتمع کند و کوشش دارد دست ابرقدرت‌ها را از سر این ممالک اسلامی کوتاه کند، آنها در خدمت ابرقدرت‌ها دانسته یا ندانسته هستند و می‌خواهند که تفرقه بین مسلمین بیندازند. اینها نمی‌دانند که نباید تفرقه بین مسلمین انداخت و برخلاف نص قرآن است؟ اینها مطلع نیستند یا اینکه در خدمت - خدای نخواست - ابرقدرت‌ها هستند؟»

- «ما می‌خواهیم که یک میلیارد جمعیت دنیا از مسلمین، این‌طور باهم متحد بشوند. اگر متحد بشوند، نه قضیه قدس دیگر باقی می‌ماند و نه قضیه افغانستان و نه قضایای دیگر و اگر و غاظ السلاطین بگذارند و اتحاد ما را به هم نزنند، ان شاء الله، پیروز خواهیم شد و دول اسلامی و ممالک اسلامی پیروز خواهند شد.»^(۴۹)

امام در دیدار نمایندگان کشورهای اسلامی با ایشان: ما می‌خواهیم یک میلیارد جمعیت دنیا از مسلمین با هم متحد بشوند، اگر متحد بشوند نه قضیه قدس دیگر باقی می‌ماند و نه قضیه افغانستان و نه قضایای دیگر و دول اسلامی و ممالک اسلامی پیروز خواهند شد.

موضع‌گیری‌های اخیر مسئولان نظام جمهوری اسلامی از جمله مصاحبه محمد مکرری سفیر ایران در مسکو، در روز جمعه گذشته و انتقاد و حمله به سیاست‌های حمایتی شوروی از عراق از یک‌سو و سخنان امروز صادق قطب‌زاده وزیر امور خارجه ایران در جمع حاضران در حوزه علمیه قائم

چیز، همگی حاکی از تیرگی روزافزون روابط میان ایران و روسیه شوروی است. امروز وزیر خارجه ایران در پایان سخنان خود با بیان اینکه همه سرزمین اسلام، چه فلسطین و چه افغانستان برای ما مقدس است، اظهار کرد: «در ایران حزبی است به نام حزب توده ایران که آنها دروغ می‌گویند؛ اینها حزب توده شوروی هستند، نوکر شوروی هستند و در اینجا عمل می‌کنند و جیره می‌خورند. حالا روزنامه‌شان را نیز می‌برند سفارت شوروی چاپ می‌کند، می‌آورند بیرون. و اینها می‌گویند مخالف امریکا باشید، موافق شوروی باشید، ولی ما می‌گوییم امام فرموده "نه شرقی، نه غربی" و جلو تجاوزات دو ابرقدرت امریکا و شوروی خواهیم ایستاد.»^(۵۰)

در پی این سخنرانی و اعلام موضع علیه سفارت شوروی و حزب توده، این سفارت تنها به صدور اطلاعیه‌ای کوتاه اکتفا کرد که در آن آمده است: «اداره مطبوعات سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌دارد که اظهارات آقای قطب‌زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در مورد اتحاد شوروی و سفارت شوروی در تهران که در روزنامه ۲۰ مرداد ۱۳۵۹ منتشر شد، کاملاً بی‌اساس و کذب محض می‌باشد.»^(۵۱)

باین حال، رئیس مجلس شورای اسلامی امروز در اولین مصاحبه مطبوعاتی خود در حضور خبرنگاران داخلی و خارجی در پاسخ به این پرسش که آیا تیرگی روابط ایران و شوروی به دلیل کمک‌های شوروی به عراق است، احتیاط بیشتری به خرج داد و اظهار کرد: «حسن روابط طبیعی است که مشروط به این باشد که از طرفین اقدامی بر علیه منافع و مصالح یکدیگر صورت نگیرد. رو به تیرگی گذاشتن روابط را من نمی‌بینم؛ چون شوروی کار جدیدی انجام نداده، وضعی است که از پیش هم بوده و به هر حال اگر روابط "کامله الودادی" بخواهد داشته باشد، مسائلی از این قبیل نباید وجود داشته باشد. و ما دشمنان را تحت حمایت شوروی می‌بینیم.» رئیس مجلس در پاسخ این سؤال که «آقای مکری گفته‌اند رابطه ایران و شوروی به حد کاردار خواهد رسید، آیا این نشانه تیرگی روابط نیست؟» گفت: «این تیرگی جدیدی نیست. به هر حال این خواستی است که ما از شوروی داریم که دشمنان ما را حمایت نکنند.»^(۵۲)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۵۹/۵/۲۰

۱. جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۴۰ و ۲۴۱، نشریه تایم، به قلم ویلیام. ای. اسمیت و هنری مولی، ۱۹۸۰/۸/۱۱ (۱۳۵۹/۵/۲۰)، مترجم مهدی رنجبران.
۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۲۱، صص ۶ و ۷، خبرگزاری فرانسه از بغداد، ۱۱ اوت، ۱۳۵۹/۵/۲۰.
۳. همان، ص ۱۳، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، ۱۳۵۹/۵/۲۰ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۱۲، به نقل از یونایتد پرس از پاریس.
۴. جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۳۹ و ۲۴۰، هفته‌نامه آوییشن ویک، ۱۹۸۰/۸/۱۱ (۱۳۵۹/۵/۲۰)، مترجم مهدی رنجبران.
۵. سند شماره ۵۶۵۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز بررسی مناطق ایران، منطقه ۷ به نقل از سپاه کرمانشاه، ۱۳۵۹/۵/۲۰.
۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۳، به نقل از خبرنگار
- خبرگزاری پارس از قصر شیرین.
۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۵/۲۳، ص ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۲۳، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
۸. سند شماره ۲۸۳۲۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری قصر شیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۳۵۹/۵/۲۳.
۹. سند شماره ۵۶۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۵/۲۰.
۱۰. سند شماره ۲۶۰۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان درجه یک خرمشهر به ریاست رکن دوم ستاد ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۹/۵/۳۱، مستند به گزارش واحد تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان، ۱۳۵۹/۵/۳۰.
۱۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

سپاه سندیج به اعزام نیروی سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۲۶. سند شماره ۴۲۵۵۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۶۰، از فرماندهی سپاه مهاباد به فرماندهی سپاه سندیج، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۲۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۵/۲۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲۸. سند شماره ۱۱۴۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۵۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۱۳۵۹/۵/۲۲.

۲۹. سند شماره ۵۶۵۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۳۰. سند شماره ۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی‌های سیاسی استان کردستان به برادر بروجردی، ۱۳۵۹/۵/۱۹.

۳۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۳، به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با فرماندار نقده.

۳۲. سند شماره ۴۲۵۵۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۶۶، از سپاه نقده به سپاه ارومیه، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۳۳. سند شماره ۵۶۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص ۶۸، از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۵/۲۱.

۳۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۲۰، ص ۵.

۳۵. سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص ۲، برابر اطلاع سپاه بوشهر، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۳۶. همان، ص ۲، برابر اعلام سپاه کرمان، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۳۷. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۲۰، ص ۱.

۳۸. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۱۹، ص ۱، روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۲۰، ص آخر.

۳۹. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۱۹، ص ۱.

۴۰. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۲۰، ص ۲، خبرنگار کیهان از محلات، در گفت‌وگو با فرمانده سپاه محلات.

۴۱. همان.

۴۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از محلات.

۴۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۲۳، ص ۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۵۹/۵/۲۲.

۴۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۲۱، ص ۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۵۹/۵/۲۱.

۴۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۲۵، ص ۱۱.

۴۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۹.

۴۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۱۴.

۴۸. مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۴۳۵.

۴۹. صحیفه نور، جلد ۱۳، صص ۹۳-۹۸.

۵۰. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۲۰، ص ۱۵.

۵۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۸، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۲۳، ص ۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳۵۹/۵/۲۲، و - روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۲۳، ص ۲.

۵۲. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۵/۲۵، ص ۳، و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۴.

۱۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ ۱۳۵۹/۵/۲۱، ص ۲، خبرگزاری یونایتدپرس از بغداد، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۱۳. سند شماره ۵۶۵۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (پست فرماندهی)، برابر گزارش نزاجا، ۱۳۵۹/۵/۲۰؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۵۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص ۱، برابر گزارش نزاجا، ۱۳۵۹/۵/۲۰؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز (فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۱۳۵۹/۵/۲۲.

۱۴. سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ص ۱، به نقل از شهربانی کرمانشاه، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۱۵. سند شماره ۵۶۵۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا مد (عملیات)، ۱۳۵۹/۵/۲۰؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، ص ۲۰۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد عملیات غرب، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۱۶. سند شماره ۵۶۵۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۱۷. سند شماره ۵۶۰۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۷۷، از سماجا ۲ (اداره دوم) به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۳۵۹/۵/۲۸.

۱۸. سند شماره ۵۶۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۵/۲۰؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص ۱۶۴، از واحد اطلاعات سپاه کرمانشاه به واحد اطلاعات سپاه ارومیه، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۱۹. سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۲۰. سند شماره ۴۲۵۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میان‌دوآب)، ص ۵۴، از اطلاعات سپاه میان‌دوآب به اطلاعات سپاه ارومیه، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۲۱. سند شماره ۴۲۵۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۷۴، از رئیس بازرسی وزارت دفاع ملی به سپاه ارومیه، ۱۳۵۹/۶/۵؛ و - سند شماره ۴۳۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج ۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۶/۶.

۲۲. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۵/۲۲، ص ۳.

۲۳. سند شماره ۱۴۱۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص ۹۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور، ۱۳۵۹/۶/۱۰.

۲۴. سند شماره ۵۵۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۶۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۵/۲۲؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص ۲۶۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص ۲، ۱۳۵۹/۵/۲۰.

۲۵. سند شماره ۵۶۵۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از